

בש"פ 977/20 - הילאל בן עלי עמאר נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 977/20

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: הילאל בן עלי עמאר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 30.1.2020 במ"ת 53976-05-19 שניתנה על ידי כבוד השופטת ר' גלפז מוקדי

תאריך הישיבה: ט"ו בשבט התש"ף (10.2.2020)

בשם העורר: עו"ד מני אלבר

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוויצר

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 30.1.2020 (מ"ת 53976-05-19, השופטת ר' גלפז מוקדי). בית המשפט המחוזי דחה את בקשתו של העורר, השהה במעצר בפיקוח אלקטרוני, לעיון חוזר בתנאי מעצרו כך שישוחרר לחלופת מעצר.

2. ביום 23.5.2019 הוגש לבית המשפט המחוזי כתב אישום נגד העורר המייחס לו עבירות של נשיאת נשק לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ניסיון לחבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(2) לחוק העונשין, ואיומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין. לפי הנטען בכתב האישום, ביום 6.5.2019 התפתח ויכוח בין אחיינו של העורר (להלן: האחין) לבין אדם נוסף (להלן: המתלונן), שבמסגרתו הדף המתלונן את האחין, ואילו זה אמר לו: "אם אתה גבר תישאר כאן". בהמשך לכך חזר העורר למקום כשהוא חמוש באקדח. בכתב האישום תואר עוד כי העורר ירה אל עבר המתלונן ירייה אחת בכוונה להטיל בו נכות או מום או לגרום לו לחבלה חמורה, וכן איים עליו באומרו "אם תתקרב אלי אני ארה לך בראש", תוך שהוא מכוון את האקדח אל המתלונן. משהתקבלו אנשים במקום - העורר נמלט.
3. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו מאחורי סורג ובריח. במסגרת הדיון בבקשה הוגשו שלושה תסקירים מטעם שירות המבחן, ובהם צוין, בין היתר, כי קיים סיכון בינוני-גבוה להישנותה של התנהגות מפרת חוק מצדו של העורר, כי העורר נוטה להתנהגות אימפולסיבית במצבים הנחווים על ידו כמלחיצים וכמאיימים, וכן כי אין בנמצא מפקחים ראויים שיוכלו להפחית את רמת המסוכנות הנשקפת מן העורר. נוכח האמור, שירות המבחן נמנע מהמלצה חיובית לשחרור העורר לחלופת מעצר. על כן, ביום 18.7.2019 בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים.
4. ביום 24.7.2019 הגיש לבית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו, ובמסגרתה ביקש כי יערך בעניינו עוד תסקיר שבו תיבחן האפשרות לשחררו לחלופת מעצר. בית המשפט המחוזי נעתר חלקית לבקשה, וביום 7.8.2019 הוגש תסקיר נוסף. בתסקיר זה שירות המבחן המליץ על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני בבית דודו ודודתו בכפר מנדא, במרחק של כ-20 ק"מ ממקום מגוריו של העורר.
5. ביום 8.8.2019 הגיש העורר לבית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר, וזו נדחתה. בית המשפט המחוזי ציין, בין היתר, כי אין בריחוק הגיאוגרפי ובמפקחים המוצעים כדי לאיין את רמת המסוכנות שנשקפת מהעורר.
6. ערר שהגיש העורר על החלטה זו התקבל ביום 20.8.2019 (בש"פ 5447/19, השופט א' שטיין). בית משפט זה הורה על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני, בכפוף להפקדה כספית מצד העורר או ערבות בנקאית על סך 40,000 שקלים, וכן התחייבות עצמית וערבות צד ג' על סך כולל של 160,000 שקלים. בהקשר זה הודגש כי הטעמים לקבלת הערר הם היעדרו של עבר פלילי מצדו של העורר, התחייבותם של המפקחים למסור למשטרה את כלי הנשק שבחזקתם ולמנוע כל גישה של העורר לנשק וכן נכונותם של העורר ומשפחתו להפקיד ערובות כספיות.
7. הערר בעניינו נסב על בקשה לעיון חוזר בהחלטה זו שהוגשה ביום 2.1.2020. בבקשה זו עתר העורר לשחררו לחלופת מעצר ולחלופין לשינוי תנאי מעצרו בפיקוח אלקטרוני. העורר מבקש שיותר לו לצאת לעבודה במפעל בפיקוחו של הבעלים, צחי בן שטרית (להלן: צחי), וכן בפיקוחה של גרושתו, וספיייה עמאר (להלן: וספיייה) שנכונה ללוות אותו למקום העבודה ולעבוד במפעל אף היא, כפי שהסכים צחי. ביום 8.1.2020 בית המשפט המחוזי הורה על הגשת תסקיר נוסף לבחינת אפשרות זו. התסקיר שהוגש בהמשך לכך ביום 29.1.2020 המליץ על ביטול מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני כך שישהה בחלופת מעצר ביתית. צוין בהקשר זה, בין היתר, כי רמת הסיכון מצדו של העורר פחתה,

וכי המתלונן אמר שאינו חושש מן העורר. יחד עם זאת, שירות המבחן הצביע על קשיים בפיקוח המוצע. ביחס לצחי צוין כי נוכח עיסוקיו הרבים במהלך יום העבודה המחייבים אותו לעתים לעזוב את המפעל, ניכר כי הוא יתקשה לפקח על העורר. ביחס לוספייה צוין כי היא תתקשה לפקח על העורר ולשמש גורם מרתיע ביחס אליו, נוכח מערכת היחסים המורכבת ביניהם, כמו גם היותה מטפלת בשלושה ילדים המתגוררים בעכו.

8. בקשה זו כאמור נדחתה. בית המשפט המחוזי קבע כי אין מקום לשחרר את העורר לחלופת מעצר, וזאת בין היתר בשים לב למעשים החמורים המיוחסים לו, למסוכנות הנשקפת ממנו ולפיקוח המוצע בזמן העבודה, אשר בית המשפט המחוזי לא התרשם כי הוא מספק. בית המשפט המחוזי קבע, בהתייחס לתסקיר העדכני של שירות המבחן, כי הוא מתקשה לראות כיצד זו פחתה לנוכח הפער הבלתי מוסבר בין התסקירים השונים שהוגשו. בנוסף לכך, התייחס בית המשפט המחוזי לטענה שהתמקדה בעמדת המתלונן וקבע כי יש לייחס לכך משקל מוגבל. זאת, בין היתר מאחר שהמתלונן עצמו לא נשמע בבית המשפט, ובשים לב לעובדה שלא נעשתה סולחה בין השניים חרף העובדה שהנושא עמד על הפרק לאורך תקופה.

הטענות בערר

9. בערר שבפני נטען כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא אימץ את המלצת שירות המבחן ונמנע מלהורות על שחרורו לחלופת מעצר. העורר סבור כי היה מקום לתת משקל להתרשמותו של שירות המבחן כי המסוכנות הנשקפת ממנו פחתה, לעובדה שהמתלונן לא מבטא חשש מהקלה בתנאים שבהם מוחזק העורר, וכן לכך שהעורר לא הפר תנאי המעצר. בנוסף העורר אף משיג על קביעתו של בית המשפט המחוזי שלפיה לא ניתן לראות בפיקוח המוצע כמספק. העורר מדגיש כי צחי התחייב בפני בית המשפט המחוזי לפקח עליו, וכי וספייה, אשר אושרה זה מכבר כמפקחת עליו, תקבל עזרה מהוריה ומהוריו שלו על מנת שתוכל למלא תפקידה כמפקחת כנדרש. העורר מבהיר כי עבודתו המוצעת אינה כוללת ניידות או נסיעות, כך שהוא יישאר במהלך היום במקום המרושת במצלמות, ומציין את חשיבותה של העבודה המוצעת מבחינת טובתה של משפחתו.

10. עמדת המדינה היא כי דין הערר להידחות. המדינה טוענת כי מלכתחילה לא הייתה סבורה שיש מקום להורות על מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני, וכי למצער אין מקום לסטות מכך. בדיון שהתקיים בפני עמד בא-כוחה של המדינה על המסוכנות המובהקת העולה מכתב האיטום ומטיבן של עבירות בנשק, ואף הצביע על כך שכלי הנשק שבו בוצעו העבירות המיוחסות לעורר לא נמצא עד לרגע זה. עוד נטען כי וספייה נמצאה מתאימה לפקח על העורר אך ורק בתנאים המאפיינים מעצר בפיקוח אלקטרוני, וכן כי צחי לא יצליח למלא את תפקידו כמפקח כנדרש נוכח עיסוקיו הרבים.

11. בנוסף נטען כי משפטו של העורר צפוי להתקדם בטווח הנראה לעין, ובהקשר זה הפנה בא-כוח המדינה לשלושת המועדים שנקבעו לניהול פרשת התביעה במהלך חודש אפריל 2020, ושעל-פי ההערכה יספיקו לכך.

דיון והכרעה

12. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים הגעתי לכלל דעה כי דין הערר להידחות. הטעם המרכזי לכך נעוץ

במסוכנות הרבה הגלומה במעשים שמיוחסים לעורר, אשר דומה כי קיים קושי לאיינה במתכונת הפיקוח המוצעת, כפי שיפורט להלן.

13. כאמור, העורר מואשם, בין היתר, בכך שירה לעבר אדם במטרה להטיל בו מום או נכות, ואף איים כי יירה בראשו. לכאורה אין מדובר אפוא במעשים המצויים ברף הנמוך של עבירות הנשק, כי אם בירי של ממש שהיה כרוך לכאורה בסכנת חיים. אין צריך לומר כי עבירות נשק בכלל, ולבטח במקרה כמו זה שבו עסקינו, מקימות חזקת מסוכנות סטוטורית לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים)) אשר הכלל ביחס אליהן הוא של מעצר מאחורי סורג ובריח. מעצר בפיקוח אלקטרוני, ולא כל שכן חלופת מעצר, הם החריג לכלל, ויש להם מקום במקרים יוצאי דופן מבחינת נסיבותיהם (ראו: סעיף 22ב(ב)(1) לחוק המעצרים, וכן: בש"פ 9359/16 מדינת ישראל נ' עמאש, פסקה 14 וההפניות שם (13.12.2016)); בש"פ 4289/18 סיאד נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (17.6.2018)). כזכור, העורר כבר מצוי במעצר בפיקוח אלקטרוני מאז חודש אוגוסט 2019, ומעבר לחלופת מעצר מחייב לוודא כי מסוכנותו אכן מאוינת, וכי נסיבותיו חריגות במידה המצדיקה הקלה נוספת זו. לא אלה הם פני הדברים במקרה שבפנינו.

14. למעשה, החלופה המוצעת ביחס לעורר רחוקה למדי מן הביטחון היחסי הכרוך במעצר במתכונת של פיקוח אלקטרוני שבו הוא מצוי. אכן, הפיקוח אלקטרוני אמור תמיד להצטרף לפיקוח האנושי, שהעיקר תלוי בו (ראו והשוו: בש"פ 1939/18 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 12 (13.3.2018)). אולם, בענייננו לא מדובר אך בביטול המעצר בפיקוח האלקטרוני, כי אם בשינוי כולל של המצב הנוהג בעת הזו. הקושי נעוץ בראש ובראשונה במסוכנות העולה מן המעשים המיוחסים לעורר. על כך יש להוסיף כי הסעד המבוקש כרוך בשני שינויים שיעשו באחת - מעבר ממעצר בפיקוח אלקטרוני לחלופה מעצר, וכן יציאה מדל"ת אמות הבית למשך שעות ארוכות בכל יום. המפקחים שהוצעו בהקשר של שינוי זה דרסטי אינם מספקים בעת הזו. אין ספק שצחי מחויב למשימת הפיקוח, וכי אף וספייה חפצה בכך. אולם כאמור, באשר לצחי צוין מלכתחילה כי נוכח עיסוקיו הרבים במהלך יום העבודה המחייבים אותו לעתים לעזוב את המפעל, הפיקוח בפועל צפוי להתבסס על וספייה - אשר אף שירות המבחן הצביע על קיומם של קשיים בהסתמכות על פיקוח מטעמה שלא במסגרת תנאים של מעצר. יש אפוא בסיס להתרשמות שבעת הזו החלופה המוצעת אינה בטוחה מספיק. למותר לציין כי אין בהחלטתי זו כדי לגרוע מן האפשרות לחזור ולבחון שחרורו של העורר לחלופת מעצר בהמשך הדרך, בעיקר אם המשפט יתארך מעבר לצפוי כעת.

15. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ד בשבט התש"ף (19.2.2020).

ש ו פ ט ת